

KNJIŽEVNIK U MUZEJU: MEMORIJALNA ZBIRKA PETRA ŠEGEDINA

SANI SARDELIĆ

Gradski muzej Korčula

sani.sa27@gmail.com

gradski.muzej.korcula1@du.t-com.hr

Književničke zbirke, poput svih ostalih zbirki, imaju svoje posebnosti. Njihova svrha jest očuvati uspomenu na književnika i, možda još važnije, na svijet koji je književnik pišući stvorio. Svijet koji je, ma kako i koliko bio utemeljen u realnosti, ipak artificijelan, umjetni svijet čiji akteri žive u metafizičkim dimenzijama, a granice su tih svjetova među koricama knjiga tvarne i postojeane u onoj mjeri u kojoj likovima dopustimo izaći iz njih. Njih čitati.

Petar Šegedin iznio je, ne malo puta, svoju misao kako *nema spasa od života* i kako se možda mogući *spas* krije u pripovijedanju...priča.¹ Stoga će ovo biti pokušaj pripovijedanja priče o jednoj muzejskoj

zbirci koja nema ni velikih donacija, ni stalno mjesto izložbenog postava, ni mnogih drugih financijskih ni materijalnih uvjeta koji bi trebali biti ispunjeni. Ta zbirka ima svog kustosa i svoj kontekst, barem u onom dijelu Šegedinova opusa koji je tematski smješten na Mediteran, a koji mnogi književni znalci smatraju upravo najvažnijim (roman *Djeca božja*, pripovijetke *Dan*, *A pokojna Pavulina*, *Stare bašćine*, *Sreća*, *Sveti vrag*, *Priča o dva kamena*, *Ništa, ništa, posve beznačajno...*). Izravan poticaj za osnutak književničke zbirke unutar Muzeja u pisanom je obliku 18. prosinca 2006. g. uputio Grad Korčula, osnivač i vlasnik Muzeja.² Poseban povod utemeljenju zbirke bilo je pokretanje bienalne kulturno-znanstvene manifestacije *Dani Petra Šegedina*, koji su održani prvi put u rujnu 2005. g. u Orebićima, Korčuli i Žrnovu. Organizator manifestacije bio je Grad Korčula, a pokrovitelj Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, uz sudjelovanje vodećih hrvatskih kulturnih institucija – Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Matice hrvatske i Leksikografskog zavoda *Miroslav Krleža*. Važno je istaknuti kako je, Grad Korčula, osnivač Gradskog muzeja Korčula, prepoznao vrijednost i značenje osnivanja te memorijalne zbirke. Tako je Gradski muzej Korčula i institucionalno postao trajni promicatelj ideje o očuvanju memorije o Petru Šegedinu i njegovu djelu.

Osnovu Zbirke čine knjige, objavljena djela Petra Šegedina, nabavljene uglavnom u antikvarijatima. Muzej je proteklih

¹ Evo kako je to u svom intervjuu sa Šegedinom zabilježio V. Pavletić:

Pavletić: *Što je za Vas literatura: izazivanje ili savladavanje sudbine; pobjeda nad vremenom ili kompenzacija poraza...neprestano kopanje po rani ili pripravljanje melema za nju...?*

Šegedin: *Literatura, kao uostalom i sva umjetnost, za mene je spas, spas od uvjeta u kojima živimo u ovom kozmosu. Tajna radne sobe, Razgovor s Petrom Šegedinom, Nema spasa od života ili doktor Zero nasuprot pravom čovjeku, NZMH, Zagreb, 1995.*

² Zaključak Gradskog poglavarstva Grada Korčule, Klasa: 022-05/06-03/282, UBROJ: 213/01-2-06-1.

godina stvorio „malu mrežu“, pa čim se u nekome od antikvarijata na području cijele Hrvatske s kojima izravno surađujemo pojavi primjerak knjige za prodaju, otkupimo ga bez obzira na to imamo li već primjerak istog izdanja. S obzirom na izrazito nisku otkupnu cijenu, takav način prikupljanja za sada je najpovoljniji. Do sada je na takav način prikupljeno 38 knjiga, među kojima i prvo izdanje *Djece božje* (MH, 1946.)³, kao i *Monografija Kršinić*⁴, za koju je tekst u predgovoru napisao Petar Šegedin. Prema podacima dobivenima neformalnim istraživanjem, odnosno upitom upućenim knjižnicama u većim gradskim središtima, djela Petra Šegedina češće se nalaze u depoima negoli na policama, čitateljima na dohvat ruke. Stoga se prikupljanjem većeg broja istog primjerka knjige zainteresiranim posjetiteljima Gradskog muzeja Korčula lakše omogućuje čitanje književnog djela, što je zapravo i najveća vrijednost – neposredan kontakt s književnim djelom i stvaranje novih čitatelja. U svom anketnom istraživanju, koje je prethodilo skupu *Muzej(i) i književnost(i)*⁵, Snježana Radovanlija Mileusnić potvrdila je kako *rezultati pokazuju slabu upoznatost publike s postojećim memorijalima književnika*

u Hrvatskoj.⁶ U istom tekstu⁷, na grafikonu 2., prikazu rezultata odgovora na drugo anketno pitanje: *Koji bi hrvatski književnik i/ili njegovo djelo trebalo imati svoj muzej ili muzejsku zbirku?*, ni u jednome od odgovora kao mogućnost nije spomenut Petar Šegedin. Mišljenja smo kako bi aktivnosti naše memorijalne zbirke ipak mogle promijeniti takav odnos. Uočeno je i to kako je, sasvim razumljivo, interes među građanima za čitanje Šegedina povećan tijekom manifestacije *Dani Petra Šegedina*. Tome, vjerujemo, osim znanstvenog skupa i ostalih sadržaja koji su više namijenjeni sudionicima – izlagačima, pridonose i izložbe, bijenalno planirane i postavljane u Gradskome muzeju Korčula, koje bilježe dosta dobru posjećenost najšire javnosti, posebice brojnih organiziranih školskih posjeta. Tako je Gradski muzej Korčula tijekom II. *Dana Petra Šegedina*, koji su održani u rujnu 2007. priredio izložbu *Petar Šegedin i njegovo vrijeme*. Izložba se izravno nadovezivala na temu znanstvenog skupa održanoga te godine⁸, a svojim je značenjima dopunila izlaganja, na što se na otvorenju izložbe posebno osvrnuo voditelj skupa akademik Dubravko Jelčić. Namjera izlagača bila je prikazati do tada prikupljenu građu, kao i smjernice budućih aktivnosti Zbirke. Posudbom izloženih osobnih piščevih predmeta i savjetima u promišljanju koncepcije veliku

³ Vrijednost prvog izdanja *Djece božje* nije samo u tome što je to prvi suvremeni roman objavljen u Hrvatskoj nakon Drugoga svjetskog rata. Njegova je posebnost izvorni tekst koji je Šegedin u kasnijim izdanjima donekle mijenjao.

⁴ *Monografija Kršinić*. Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1968. (izdanje na hrvatskome i engleskome).

⁵ *Muzej(i) i književnost(i)*. Međunarodni stručni skup u organizaciji Muzejskoga dokumentacijskog centra, Zagreb, listopad 2006.

⁶ Snježana Radovanlija Mileusnić. *Muzeji i književnost: što muzealci i građanstvo misle o muzeju hrvatske književnosti?* *Informatica Museologica* 36 (1-2), Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb, 2005. (str. 149.).

⁷ *Ibid*, str. 150.

⁸ Vladimira Rezo. *Osvrt na II. Dane Petra Šegedina*. Zbornik radova *Dani Petra Šegedina*. Korčula, 2008.

pomoć u pripremi izložbe pružila je Marija Šegedin Ferenc, kći Petra Šegedina. Kompleksna izložba postavljena je u kružnom tijeku, a u središtu kruga nalazili su se stol i stolica s rasutim radnim materijalom (kopijama piščevih rukopisa) i piščevim naočalama, koje kao da je upravo odložio otišavši u kratku šetnju. Iznenađenje izložbe bilo je prezentiranje tonskog zapisa pripovijetke *Jutro*⁹, koju je ranih 1990-ih Šegedin prigodno čitao u Orebićima. Autentičnim piščevim glasom na tako osmišljenoj izložbi ostvarena je posebna atmosfera njegove prisutnosti.¹⁰ Izložen je i ex libris *Dani Petra Šegedina* autora Nikole Skokandića, akademskoga grafičara. Primjereno temi skupa i naslovu izložbe, izložen je piščev orloj, a muzejsku legendu uz taj osobiti predmet dopunjavao je ovaj citat iz pripovijetke *Romeo i Julija*¹¹:

Njega, taj moj stari zidni sat, zapravo „orloj“, kako smo ga mi nazivali, otkrio sam nanovo, prije nekoliko mjeseci, u svom stanu, među ostacima starog pokućstva... Istinu govoreći, nazirao sam ga ja i prije, ali i odmah zaboravljao, mogu čak reći: kadikad mi se činilo kako se stidljivo skriva pred mojim

⁹ Petar Šegedin. *Jutro*. Pričanje, Kratke proze. Zagreb, 1991.

¹⁰ Spomenuti tonski zapis Gradske muzeju Korčula ustupio je predsjednik Ogranka Matice hrvatske Orebić Ivo Đani Maričić. Budući da je zapis bio pohranjen na kaseti i u dosta osjetljivom stanju s obzirom na starost trake i uvjete snimanja, bilo je potrebno vrlo pažljivo postupati s njim. Čišćenje magnetske trake te prebacivanje u digitalni oblik omogućio je Studio *Remiks* iz Korčule, bez naknade, te im u ovoj prilici zahvaljujemo.

¹¹ Petar Šegedin. *Romeo i Julija*. Pričanje, Kratke proze. Zagreb, 1991.

*pogledom bojeći se, po svemu, da ga ne vidim takvim kakav se sada ukazivao, pa, sigurno, i moje moguće odluke o njegovu posvemašnjem odbacivanju. Tako oljušten, prašnjav, bez staklenog dijela svojih vrata i sam je morao biti svjestan, zar ne, kako su mu dani odbrojani... Znao mi se i u snu javljati upravo takav kakva sam opisao, ipak, da, još i kao neko staro napušteno biće, koje mi predbacuje što sam nepravedan prema njemu, namećući mi time misao kako bi on, da se ima razumijevanja prema njemu, mogao biti od koristi u kući. Tada bi, obješen na zidu, još dugo tiktakao i oglašavao se svojim svijetlim urama kao nekad u mom djetinjstvu.*¹² Koliko li osjećaja za predmet koji „čući“ u nestabilnom arheološkom kontekstu¹³, pa i sam postaje metafora prolaznosti i nestajanja koju, muzealizirajući predmete, pokušavamo ako ne zaustaviti, a ono barem usporiti!

Još je jedna knjiga imala važno mjesto na izložbi. Bio je to izvornik romana *Maslinici u plamenu...* (*Die Ölgärten brennen...*, Beč, 1956.), koji je napisao Alexander Sacher Masoch, a Petar Šegedin ga je pri obilježavanju 25. obljetnice osnutka darovao Gradske muzeju Korčula. Austrijski književnik proveo je godine Drugoga svjetskog rata na otoku Korčuli, u bijegu pred strahotama nacizma, živeći svakodnevicu s korčulanskim brodo-

¹² Navođenje citata potaknuto je istančanim osjećajem za predmet, osobit predmet kojim mjerimo vrijeme, a ono na neki način mjeri nas...sat, zapravo „orloj“ i njegova sudbina, književnim izrazom predočena je u različitim muzeološkim kontekstima.

¹³ Ivo Maroević. *Uvod u muzeologiju*. Završni rad za informacijske studije, Zagreb, 1933. (str.137.).

graditeljima, kamenoklesarima, ribarima, običnim ljudima. U svom romanu zabilježio je i strijeljanje kipara Iva Lozice. Taj izloženi predmet, ta knjiga, bila je signal koji nam je kasnije otkrio kontakte cijeloga kulturnog kruga pisaca, likovnih umjetnika, glazbenika, intelektualaca s njemačkoga govornog područja koji su svoj zaklon pronašli na Korčuli, *Otoku ljubavi*.¹⁴ S njima je prijateljevao i sam Šegedin u godinama koje je na Korčuli proveo kao mladi učitelj.¹⁵ Na koji je način razmjena izrazito naprednih i slobodarskih ideja spomenutoga kulturnog kruga mogla utjecati na Šegedina, ostaje predmet budućeg istraživanja. Svakako treba istaknuti Šegedinovo izlaganje na II. kongresu Saveza književnika Jugoslavije (Beograd, 1949.)¹⁶, u kojemu je otvoreno istupio sa zahtjevom za većom slobodom umjetničkog stvaranja. Taj istup Ljiljana Kolečnik u svojoj knjizi *Između Istoka i Zapada – Hrvatska umjetnost i likovna kritika 50-ih godina* ističe kao *presudno*¹⁷. Stoga se ni u ovoj prigodi nije na

odmet prisjetiti riječi teoretičara informacijskih znanosti, posebice teoretičara muzeologije Iva Maroevića, o tome kako se *...na samoj izložbi stvara jedan novi iskaz znanja ili sadržaja teme koji nije bio zamišljen niti je predvidiv. Izložba kao kreativna cjelina uvijek otvara i neke nove horizonte, upućuje na neka nova promišljanja suodnosa stvari što ga je moguće očitati tek u atmosferi doživljaja cjeline izložbene zamisli, i izložbenom muzejskom kontekstu. Taj novi kvantum, na izložbi iskazanog znanja može se dokumentirati ili registrirati na razne načine i on će time postati dijelom znanja ili sadržaja teme, što će se moći prikazati na nekoj drugoj budućoj izložbi, koja će tako biti bogatija znanjem iskazanim na nekoj od ranijih izložbi*.¹⁸ Otvaranje novih svjetova znanja, čije smo signale naslutili, zbililo se već na idućoj izložbi, održanoj u rujnu 2009. g.

Izložba *100 godina Petra Šegedina – sličice iz života, Žrnovo 1909. – Zagreb 1998.* postavljena je, kao i prijašnja, u skromnim uvjetima jedine dvorane za povremene izložbe na prvom katu Gradskog muzeja Korčula. (sl. 1.) Kao što se već iz naslova može iščitati, njome je obilježena stota obljetnica književnikova rođenja. Fotografije, preslici dokumenata i tekstova postavljeni su u ukupno 11 okvira, slijedeći kronološki tijek utemeljen na *Ljetopisu Petra Šegedina*, koji je za izdanje Izabranih djela u ediciji *Stoljeća hrvatske književnosti* priredio Cvjetko Milanja.¹⁹ Dvije fotografije Pe-

¹⁴ *Otok ljubavi* ime je koje je Richard Ziegler, jedan od emigranata iz spomenutog kruga, dao slici što ju je naslikao boraveći na Korčuli. Više o Richardu i Edith Ziegler vidjeti u *Godišnjaku grada Korčule* 13, Gradski muzej Korčula, Korčula, 2010.

¹⁵ Neposredno prije Drugoga svjetskog rata (1936. – 1937.) Šegedin je radio kao nastavnik crtanja i tehničkog crtanja na Badiji, u Franjevačkoj gimnaziji i u Građanskoj školi u Korčuli.

¹⁶ Petar Šegedin. O našoj kritici (Nacrt referata za II. Kongres Saveza književnika Jugoslavije, Beograd, prosinac 1949.). *Republika 1/IV*, Zagreb, 1950.

¹⁷ Ljiljana Kolečnik. *Između Istoka i Zapada – Hrvatska umjetnost i likovna kritika 50-ih godina*. Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 2006.

¹⁸ Ivo Maroević. *Baštinom u svijet, Muzejska izložba – muzejski izazov*. Petrinja, 2004. (str. 113.).

¹⁹ Cvjetko Milanja. *Petar Šegedin. Izabrana djela I.*, SHK, gl. urednik Dubravko Jelčić. Matica hrvatska, Zagreb, 2008.

Slika 1. Detalj s izložbe 100 godina Petra Šegedina - sličice iz života, Žrnovo 1909.

tra Šegedina (snimio Boris Kovačević) povećane su i učvršćene na podlogu, bez okvira, a povećan je i izloženi autorski crtež olovkom P. Šegedina *Žrnovo u sumrak* iz 1926. g. kojim je zatvoren kružni tijek izložbe.²⁰ U dvije vitrine izložene su knjige (sl. 2.); u prvaj – knjige koje su se prikupljale tijekom proteklih nekoliko

Slika 2. Detalj s izložbe 100 godina Petra Šegedina - sličice iz života, Žrnovo 1909.

²⁰ Originalni crtež vlasništvo je Marije Šegedin Ferenc.

godina iz mnogih antikvarijata, te novija, u međuvremenu objavljena djela Petra Šegedina, a u drugoj su izloženi prijevodi Šegedinovih djela na strane jezike, koje je za potrebe izložbe ustupila Marija Šegedin Ferenc. Izložena je i reprodukcija romantičnog crteža Korčule iz 19. st., dar Petra Šegedina Gradske muzeju Korčula, te već spominjani izvornik romana *Maslinici u plamenu* (Alexander Sacher Masoch: *Die Ölgärten brennen...*, Beč, 1956.), koji je tada imao i svoj značajnije

iskazan kontekst. Na pet postamenata, gdje bismo inače očekivali skulpture, nalazile su se, dostupne posjetiteljima za dodir, listanje i čitanje, ove fotokopije knjiga: *Priča o dva kamena*, posvećena Cviti Fiskoviću (Petar Šegedin, *Pripovijesti, Otokar Keršovani*, Rijeka, 1964.), s rukopisnim bilješkama Cvita Fiskovića

na marginama (ustupio Igor Fisković); *Razgovor s Petrom Šegedinom: Nema spasa od života ili Doktor Zero nasuprot pravom čovjeku*; Vlatko Pavletić, *Tajna radne sobe* (razgovori s književnicima), Zagreb, 1995.; *Ljetopis Petra Šegedina* (priredilo Cvjetko Milanja) i Bibliografija izdanja djela Petra Šegedina (priredili Cvjetko Milanja i Tihana Nakomčić; Petar Šegedin, *Izabrana djela I.*, gl. urednik Dubravko Jelčić, Matica hrvatska, Zagreb, 2008.) te poglavlje neobjavljenog romana *Poraz* (25. poglavlje, *Poraženi Omega u sobi i Juda*), koje je za potrebe izložbe

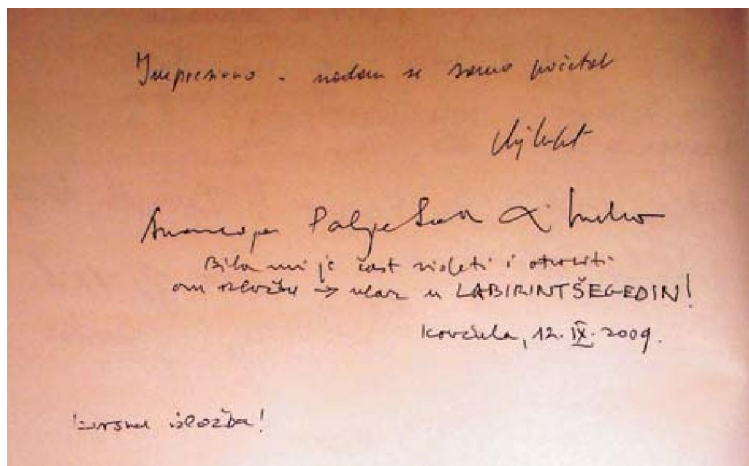
ustupila Marija Šegedin Ferenc. Kako bi se neometano mogle listati i čitati, knjige su postavljene ispod povećanih fotografija, da im se može lako prići. U spomenutih 11 okvira redom se nalazilo:

1. okvir: fotografije roditelja, Martina i Mare Šegedin, te Petra u ranoj dječjačkoj dobi, kao i fotografija đaka i nastavnika Građanske škole u Korčuli iz 1924. g.
2. okvir: posvećen prijateljstvu s Cvitom Fiskovićem, njihova fotografija iz 1936., posvete Petra Šegedina Cviti Fiskoviću na knjigama koje mu je darovao (u kopiji), crtež P. Šegedina (kolonada i vrt), dio teksta Igora Fiskovića iz *Crtica za Petra Šegedina u Orebićima*, Zbornik *Dani Petra Šegedina*, Korčula, 2005.
3. okvir: krug Ziegler, dvije fotografije – P. Šegedin sam, P. Šegedin u vrtu s prijateljima obitelji Ziegler, ulomak teksta Cornelije Ziegler *Korčula re-discovered* putovanja, ulomak teksta P. Šegedina o svjetskoj izložbi u New Yorku (New York World's Fair 1939 – *Izložbeni grad, Eseji, Na putu, Otokar Keršovani*, Rijeka, 1964.)
4. okvir: Drugi svjetski rat, „Saslušanje Mihovilović, 1945.“ (kopiju dokumenta za potrebe izložbe ustupila Marija Šegedin), crtež *Antikrist* (autor Petar Šegedin), ulomak pripovijetke *Njegov prozor* (Petar Šegedin, *Njegov prozor, Otokar Keršovani*, Rijeka 1964.)
5. okvir: Pariz, dvije fotografije u veleposlanstvu Jugoslavije 1957. te fotografija obitelji u Bulonjskoj šumi 1958., popis objavljenih djela na francuskom jeziku (priredio Stanko Lasić, za muzej pribavila Gabrijele Vidan), kopija pisma Mirosla-

va Krleže Petru Šegedinu iz 1957. (za potrebe izložbe ustupila Marija Šegedin)

6. okvir: tri fotografije – P. Šegedin u društvu Gustava Krkleca, Zagreb 1970.; P. Šegedin i Vjekoslav Kaleb, Zagreb 1980.; P. Šegedin i pas Lobo, 1980.; dvije pjesme posvećene P. Šegedinu – G. Krklec, *Ogledalo Cetine* i Vlado Gotovac, *Šegedinu pošljije operacije glave*, 1985.
7. okvir: duge šetnje od Orebića do Žrnova, pet fotografija Petra Šegedina u ambijentima Orebića i Žrnova, 1960-ih snimio Igor Fisković
8. okvir: Orebić, dvije fotografije vrta i *prikuće*, pismo P. Šegedina iz Orebića obitelji u Zagreb, 1975. (kopiju dokumenta za potrebe izložbe ustupila Marija Šegedin)
9. okvir: Petar Šegedin u svom domu u Zagrebu (fotografija), popis književnih nagrada
10. okvir: dvije fotografije – P. Šegedin i Alain Finkielkraut, Zaključak o proglašenju počasnoga građanina grada Korčule, 1996.; članak iz *Vjesnika*, Ivo Frangeš, *Sjećanja, Pjesnik protjecanja vremena*
11. okvir: nacrt neobjavljenog romana Petra Šegedina *Poraz*, uz bilješke i komentare autora i supruge Traute (kopiju nacrtu za potrebe izložbe ustupila Marija Šegedin), fotografija P. Šegedina u poodmakloj dobi.

Tekstove za deplijan izložbe napisali su glavni ravnatelj Leksikografskog zavoda *Miroslav Krleža* Vlaho Bogišić i autorica izložbe kustosica Sani Sardelić, a izložbu je otvorio akademik Luko Paljetak. Na otvorenju su govorili i ravnateljica Gradskog muzeja Marija Hajdić, gradonačelnik Korčule Mirko Duhović,

Slika 3. Detalj iz knjige utisaka

mr. Maja Weikert Lozica te akademik Dubravko Jelčić. Zanimanje za postavljanje te izložbe u Zagrebu u ime Društva hrvatskih književnika iskazao je tadašnji dopredsjednik Božidar Petrač. Kao što se prema navedenim izlošcima vidi, većina izloženih muzejskih predmeta i na toj su izložbi bile knjige. Ostali izloženi predmeti mahom su bile kopije fotografija, crteža i ostalih izvornih dokumenata, čiji su originali uglavnom u vlasništvu kćeri Petra Šegedina, Marije Šegedin Ferenc, te dijelom akademika Igora Fiskovića. Nažalost, sigurnosni i drugi razlozi nisu dopustili izlaganje originalnih dokumenata i fotografija, no ipak smatramo kako je cjelovitost izložbene ideje postignuta. I u ovoj prigodi želimo istaknuti da je u pripremanju memorijalnih izložbi i vođenju memorijalnih zbirki iznimno važna dobra suradnja s nasljednicima. U knjizi dojmova zabilježen je velik broj lijepih i poticajnih sugestija, od kojih izdvajamo onu Anamarije i Luka Paljetka: *Bila mi je čast vidjeti i otvoriti ovu izložbu – ulaz u LABIRINTŠEGEDIN.* (sl. 3.) Prisjećamo se i riječi koje je Luko Paljetak tada uputio organizatoru manifestacije, ali i osnivaču Muzeja, Gradu Korčuli, odnosno gradonačelniku, o *jednom malom*

„kamarinu“, da se nađe... za stalan smještaj ove izložbe.

Na izložbi 2009. g., već smo spomenuli, pojavile su se nove smjernice, mnogi, rekli bismo, rukavci kojima tek treba zaploviti. Berlinsko-bečki emigranti, intelektualni krug okupljen oko Richarda i Edith Ziegler, zasigurno je svojim naprednim idejama bio i te kako privlačan za mladog Šegedina.

O tome nam je više podataka i fotografija dala Cornelia Ziegler, njihova kći.²¹ Uvid u način mišljenja, ali i svakodnevicu ispunjenu slikanjem, čitanjem i prevođenjem klasika otkrio nam je izbor iz dnevnika i pisama Edith i Richarda Zieglera za vrijeme njihova boravka u Korčuli, a izabrao ih je i sastavio Georg Bodamer, uz izvrstan prijevod s njemačkoga Maje Weikert Lozice.²² Cornelia Ziegler potvrdila nam je kako se Šegedinova korespondencija s njezinim roditeljima nastavila dugi niz godina nakon Drugoga svjetskog rata. Izložba je otkrila Šegedinovo umijeće likovnog izražavanja, crteže iz ranih dana (npr. crtež olovkom P. Šegedina *Žrnovo u sumrak* iz 1926. g.), ali i likovno vrlo zanimljivo oblikovan nacrt do sada neobjavljenoga i nedovršenog romana *Poraz*, pa biografski podatak da je bio učitelj crtanja i tehničkog crtanja dobiva dodatno značenje. Stoga opažanje

²¹ Cornelia Ziegler. Korčula re-discovered. *Godišnjak Grada Korčule* 13, Gradski muzej Korčula, Korčula, 2010.

²² Georg Bodamer. Otok ljubavi – Edith i Richard Ziegler na Korčuli 1933.- 1937. *Godišnjak Grada Korčule* 13. Gradski muzej Korčula, Korčula, 2010.

Ljiljane Kolečnik²³ kako je Šegedinovo javno istupanje na II. kongresu Saveza književnika Jugoslavije 1949. u Beogradu bilo *presudno*, te utjecaj tog izlaganja na ukupno umjetničko stvaralaštvo, a ne samo na književno²⁴, osvjetljavanjem kontakata s emigrantskim korčulanskim krugom dobiva svoju kronološku prethodnicu.

Izložba *100 godina Petra Šegedina – sličice iz života, Žrnovo 1909. – Zagreb 1998.*, kako smo već nagovijestili, gostovala je u Zagrebu u studenom 2009. g. Bila je postavljena u Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića, kao dio književno-znanstvenog kolokvija kojim je Društvo hrvatskih književnika obilježilo stotu obljetnicu književnikova rođenja. Zbornici *Dani Petra Šegedina*, kojima je urednik akademik Dubravko Jelčić, a izdavač Grad Korčula, redovito se tiskaju i prate slijed održavanja te manifestacije. Gradski muzej Korčula ima važnu ulogu u prikupljanju teksto-va i kontaktiranju autora, oblikovanju, opremanju, korekturama i svim ostalim uredničkim poslovima. Velika je i muzejsko-pedagoška aktivnost Zbirke. Budući da Petar Šegedin nije autor koji je predviđen u nastavnom planu za osnovnu školu, a u srednjoj se školi obrađuje kao nastavna jedinica tek u

četvrtom razredu gimnazije (roman *Crni smiješak*), susret najmlađih čitatelja sa Šegedinovim književnim djelom trebalo je pažljivo pripremiti. Osim što su učenici organizirano posjećivali spomenute izložbe, tijekom šk. g. 2009./10. Gradski muzej Korčula surađivao je s OŠ Petra Kanavelića u njihovu školskome godišnjem projektu *Moj grad u vremenu*. Tada je s učenicima petih razreda organizirano čitanje pripovijetke *Romeo i Julija*²⁵ i razgovor o njima bliskim sadržajima iz same pripovijetke, a kustosica Zbirke adaptirala ju je za scensko izvođenje kojim su se članovi školske dramske družine vrlo zapaženo predstavili na završnoj školskoj priredbi.

Godine 2011., tijekom IV. *Dana Petra Šegedina*²⁶ u Gradskome muzeju Korčula izložena je grafička mapa – art knjiga akademskoga grafičara Nikole Skokandića s integralnim tekstom pripovijetke Petra Šegedina *Sreća*. Izložba je priređena uz pisanu suglasnost gđe Marije Šegedin Ferenc. S obzirom na to da Nikola Skokandić od samog osnutka manifestacije svojim grafikama prati, podupire i oplemenjuje *Dane*²⁷, tom je izložbom prikazano njegovo dotadašnje likovno istraživanje Šegedinova književnog djela. Grafička mapa – art knjiga akademskoga grafičara Nikole Skokandića s cjelovi-

²³ Ljiljana Kolečnik. *Između Istoka i Zapada – Hrvatska umjetnost i likovna kritika 50-ih godina*. Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 2006. (str. 71-77.)

²⁴ Ibid, citat L. Kolečnik: *Iako je riječ o uvidu u stanje književnog stvaranja i književne kritike, problemi koje Šegedin razmatra bili su podjednako aktualni u svim područjima kreativnog rada, pa će Krsto Hegedušić njegovu metodu jednostavno aplicirati na stanje u likovnoj umjetnosti* (str. 71- 72.).

²⁵ Petar Šegedin. *Romeo i Julija*. Pričanje, Kratke proze, Zagreb, 1991.

²⁶ Korčula, Žrnovo, Orebići, 16. - 18. rujna 2011.

²⁷ Nikola Skokandić izradio je 2007. g. ex libris *Dani Petra Šegedina* te je svaki izlagač skupa, prema autorovoj želji, dobio jedan primjerak na dar, a 2009. izradio je male grafike *Koza i Gušćerica*, koje su također prigodno predane sudionicima. Kasnije ih je uvrstio u grafičku mapu *Sreća*.

Slika 4. Česvina iz grafičke mape Sreća

tim tekstom pripovijetke Petra Šegedina *Sreća* skladan je spoj dvaju umjetničkih izraza autorā istoga mediteranskog podneblja i sličnih ranih dječaćkih iskustava. Grafike prikazuju elemente otočkog života – kamenu kućicu u suhozidu, kozu, guštericu, česvinu (sl. 4.), morsku uvalu s terasastim poljem, rekli bismo, sav svijet glavnog lika pripovijetke Mikota Pastira. U svim pojedinačnim slikama prepoznamo svestremenske univerzalne točke Mediterana kao idealnoga i idealiziranog mjesta. No završni list te knjige prikazuje ono što čini razliku, ono što odvaja Mikota Pastira iz njegova prirodnoga i nagonškoga svijeta – plave, toliko željene hlače za svetu pričest njegova sina Mikulice. Na taj način ta grafička mapa postaje nova umjetnička cjelina u kojoj se vrhunski pripovjedni tekst i sjajne grafike međusobno dopunjuju u ostvarenoj sinergiji, pokazujući nam kako umjetnička knjiga ne prestaje biti trajna

vrijednost ovoga našega nada-sve virtualnoga, elektroničkog doba.²⁸ Tekstom u deplijanu izložbu je popratio Luko Paljetak, a sama je izložba, prema zapažanjima posjetitelja, bila vrstan sadržajni pomak u aktivnostima Memorijalne zbirke. S obzirom na to da je tema znanstvenih izlaganja IV. Dana Petra Šegedina bila *Zagreb u djelu Petra Šegedina*, a da se Luko Paljetak ipak odlučio za pripovijetku mediteranskog ambijenta²⁹, upravo za *Sreću*, to su se izlaganje i izložba izvrsno dopunili, otvarajući ponovno *nove svjetove znanja*, ili možda budeći prisjećanje

na gotovo već zaboravljeni svijet. Riječ je o već spomenutom glavnom protagonistu pripovijetke *Sreća*³⁰ i *Sveti vrag*³¹, Mikotu Pastiru, zapravo, o posljednjemu žrnovskom pastiru Nikoli Grbinu, zanimljivoj i osebujnoj ličnosti, koju je prepoznao i P. Šegedin. Tako se zatvorio krug koji je nositelja značenja – Mikota, preuzetoga iz stvarnosti i prenesenoga u umjetni i umjetnički svijet riječi i slika, vratio u stvarno, osobno sjećanje posjetitelja izložbe.³² Memorijalna se zbirka tom

²⁸ Iz uvodnog teksta izložbe, autorice Sani Sardelić.

²⁹ Luko Paljetak. *Arhetipska simbolika i ezoterijska značenja u noveli „Sreća“ Petra Šegedina*, s izlaganja 4. Dana Petra Šegedina, 16. - 18. rujna 2011., Zbornik 4. Dana Petra Šegedina (u pripremi).

³⁰ Petar Šegedin. *Pričanje, Kratke proze*, Zagreb, 1991.

³¹ Petar Šegedin. *Pričanje, Kratke proze*, Zagreb, 1991.

³² Nikola Skokandić: *Priča „Sreća“ Petra Šegedina vratila je moja sjećanja i uspomene kada sam jedini put vidio Mikota Pastira... U selu,*

izložbom ujedno realizirala i kao poticajna za stvaranje novih umjetničkih djela. Prikazom dosadašnjih aktivnosti Zbirke vidljivo je kako se, unatoč vrlo skromnim uvjetima, građa nastoji što bolje prikupljati, obrađivati i popularizirati. Pokretačka ideja Grada Korčule, osnivača kulturno-znanstvene manifestacije *Dani Petra Šegedina*, o *otimanju Petra Šegedina za boravu*³³, u Gradskome muzeju Korčula naišla je na plodno tlo. Zbirka nastoji poticati različite oblike komunikacije, posebno s najmlađom publikom. Primjerice, inicijativa za imenovanje Srednje škole Korčula imenom Petra Šegedina potekla je upravo iz Gradskog muzeja. Uz potporu Ogranka Matice hrvatske Korčula, prihvaćena od Školskog odbora, potvrđena je na županijskoj skupštini Dubrovačko-neretvanske županije u rujnu 2010. g. Svečano imenovanje i postavljanje ploče s književnikovim imenom priređeno je tijekom manifestacije IV. *Dani Petra Šegedina*. Vjerujemo da aktivnosti koje srednjoškolci i njihovi profesori planiraju ostvariti u suradnji s Muzejom, a potaknute novim imenom škole, s punim pravom možemo sma-

njegov lik je bio sveprisutan, u pričama, anegdota, jer njegov govor je bio neobičan, uvijek je govorio u stihovima. Tako se i meni činilo da ga poznajem oduvijek iako sam ga vidio samo taj jedini put... (preuzeto iz deplijana izložbe).

³³ Iz govora gradonačelnika Korčule Mirka Duhovića na otvorenju I. *Dana Petra Šegedina*, 16. rujna 2005. g.: *O značenju Petra Šegedina za hrvatsku književnost, za hrvatski jezik, posebice za svijest o očuvanju tog našeg dičnog i starog hrvatskog jezika, treba govoriti. Govoriti tako da generacije koje dolaze ne zaborave, nego da znaju koja je snaga bio Petar Šegedin, i kako je jasna i nepokolebljiva bila njegova misao, sačuvana i danas u svemu što je pisao i govori.* (Cjeloviti tekst objavljen je u *Godišnjaku Grada Korčule* 11, Gradski muzej Korčula, Korčula, 2006.)

trati muzeološkom komunikacijom. Jednako tako, važno je istaknuti i promicanje autentične baštine koju je Šegedin poštovao, razumijevao i volio, a koja je sačuvana u njegovu književnom djelu, bilo da je riječ o materijalnoj baštini, poput nizova kamenih suhozida i prirodnom krajoliku oplemenjenom ljudskim radom, ili pak o nematerijalnoj baštini³⁴ – usmenoj kulturi i tradicijskom sloju književnosti³⁵. Stoga možemo zaključiti kako je Memorijalna zbirka Petra Šegedina osmišljena tako da svojim aktivnostima trajno izlazi izvan zidova muzeja. Njegovi je zidovi čuvaju, ali su njezini muzeološki dometi u dinamično postavljenom opsegu znatno širi no što je njezin realni predmetni sadržaj. U tekstu *Što će muzeologija biti u budućnosti?* dr. Ivo Maroević navodi: *Posebnost muzeologije jest njena povezanost s predmetima i njihovim kontekstom unutar ograničenih i zatvorenih muzejskih uvjeta, ali i širih datosti svijeta u kojem žive. To znači gledati na predmete kao na varijablu koja utječe na obogaćivanje ljudske okoline. Jedan od zadataka muzeologije je interpretirati (tumačiti) predmete unutar konteksta. To može biti izazov za budućnost, jer se kontekst predmeta neprestano mijenja i predstavlja istinsku zbiljsku sadašnjost.*³⁶ Memorijalne zbirke zavičajnika ujedno su i memorije po-

³⁴ Izvedba *Moštre*, nematerijalnog dobra RH, redovito se priređuje za sudionike skupa *Dani Petra Šegedina* u autentičnom ambijentu Postrane u Žrnovu.

³⁵ Sani Sardelić. *Tradicionalno u modernom, Elementi usmene književnosti u „Djeci božjoj“*. Zbornik *Dana Petra Šegedina* 3, Grad Korčula i Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Korčula – Zagreb, 2010.

³⁶ Ivo Maroević. *Što će muzeologija biti u budućnosti?* Baštinom u svijet, MH, Petrinja, 2004.

vijesti, no u ovom primjeru na specifičan način čuvaju i sadašnjost, podižući svijest o vrijednosti i važnosti očuvanja baštine u budućnosti.³⁷ Pa ako bismo za završnu riječ podsjetili na trajnu Šegedinovu potragu *za spasom od života u pričanju*, možda bismo mogli reći kako se i mi u našem muzejskome, arhivskome ili bibliotekarskom svijetu pokušavamo *spasiti od života* – prikupljanjem, čuvanjem, proučavanjem i komuniciranjem..., omogućujući predmetima koji su nam povjereni na brigu da nam *ispričaju svoje priče*.

LITERATURA

Godišnjak grada Korčule 11. Gradski muzej Korčula, Korčula, 2006.

Godišnjak grada Korčule 13. Gradski muzej Korčula, Korčula, 2010.

Informatica Museologica 36 (1-2). Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb, 2005.

Kolešnik, Ljiljana. *Između Istoka i Zapada – Hrvatska umjetnost i likovna kritika 50-ih godina*. Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 2006.

Maroević, Ivo. *Baštinom u svijet*. Matica hrvatska, Petrinja, 2004.

Maroević, Ivo. *Uvod u muzeologiju*. Zavod za informacijske studije, Zagreb, 1933.

Muzeologija 43/44,. Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb, 2007.

Pavletić, Vlatko. *Tajna radne sobe, Razgovor s Petrom Šegedinom, Nema spasa od života ili doktor Zero nasuprot pravom čovjeku*. NZMH, Zagreb, 1995.

Šegedin, Petar. *Izabrana djela I.*, SHK, Matica hrvatska, Zagreb, 2008.

Šegedin, Petar: *Pričanje, Kratke proze*, Zagreb 1991.

Zbornik radova Dani Petra Šegedina. Grad Korčula, Korčula, 2006.

Zbornik radova Dani Petra Šegedina. Grad Korčula, Korčula, 2008.

Zbornik radova Dani Petra Šegedina. Grad Korčula, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Korčula – Zagreb, 2010.

WRITER IN THE MUSEUM: THE PETAR ŠEGEDIN MEMORIAL COLLECTION

In 2007, the city of Korčula, the founder of Korčula City Museum, initiated the foundation of the Petar Šegedin Memorial Collection. The immediate occasion was the event Days of Petar Šegedin, held since 2005 every other year in Korčula, organised by the city of Korčula, the Miroslav Krleža Lexicographic Institute and the Croatian Academy of Arts and Sciences. Since then, the Museum had started systematically to collect the works of Petar Šegedin, and cognate material. The good collaboration with second hand book-sellers throughout Croatia turned out to be very important in the assembly of the books. And since books are the most highly represented museum objects in the collection (now being founded), numerous questions concerning the manner of presentation and communication were started up. Because of the relative inaccessibility of the work of Petar Šegedin, at least according to informal research from the time the collection was founded, visitors are enabled to have access to the books, that is, to have time and space for reading. For the same reason, it was decided to collect all the available specimens of a given book. The museum education activity of the collection is rather important, and it is carried out with all schools in the Korčula area for the sake of familiarising the youngest readers with the works of the author. The activities of the Collection are particularly visible during the preparations for the Days of Petar Šegedin and while the event is on, and can be seen in the provision of necessary information to researchers into the writer's work, particularly those that relate to the intangible heritage of the Korčula island village of Zrnovo, where the writer was born, and the setting for the action of *Children of God* (MH, 1946). However, the most valuable contribution made by the collection is, after all, its ability to stimulate reading, in the direct contact of reader with the writer's literary work.

³⁷ Sani Sardelić. Memorijalna zbirka Petra Šegedina u osnutku – *Djeca božja* kao muzeološki izazov. *Muzeologija 43/44*, Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb, 2007.